

forsøg er af kommunen og et evalueringsudvalg bedømt som værende meget vellykket. Der opstod dog en del problemer på et af stemmestederne, hvor data-systemet flere gange faldt ud.

Ved stortingsvalget i Oslo i 1993 blev der ligeledes foretaget et forsøg, som også indebar nogle problemer. Dette tyder på, at man for at få elektronisk afstemning til at virke bør påregne en overgangsperiode, hvor den elektroniske stemmeafgivning foretages sideløbende med den traditionelle stemmeafgivning. Der er i det nedenstående forslag til en praktisk gennemførelse af elektronisk stemmeafgivning taget højde for dette.

Da der ikke så ofte er valg her i landet, opfordres regeringen til at fremsætte lovforslag allerede i folketingsåret 1996-97 med henblik på at iværksætte projektet hurtigst muligt. Der må påregnes en længere overgangsperiode for at få systemet til at virke, og der må derudover påregnes en periode til at kontrollere systemet. Derfor er det vigtigt, at man allerede nu går i gang med at udarbejde et elektronisk afstemningssystem.

Forslag til praktisk gennemførelse

Overordnet forestiller forslagsstillerne sig, at man kan udarbejde et system, hvor den enkelte på valgdagen bevæger sig hen til et posthus eller et andet egnet valglokale. Her er opstillet stemmemaskiner, hvor den enkelte efter at have identificeret sig afgiver sin stemme på stemmemaskinen. Det afgivne resultat registreres derefter centralt, og få minutter efter at valgstederne er lukket, har man afstemningsresultatet.

Et forslag til en praktisk gennemførelse af forslaget, vil blive skitseret efterfølgende:

Den indledende fase

Hver stemmeberettiget har i forvejen et sygesikringskort, som indeholder en magnetstrimmel, der kan identificere det enkelte sygesikringskort og dermed indehaveren af kortet. Dermed kan man ved at føre kortet igennem en aflæsningslæde identificere den enkelte indehaver og samtidig kontrollere, om den pågældende tidligere har afgivet stemme ved denne afstemning, og om den pågældende er stemmeberettiget. Sygesikringsbeviset er dermed et oplagt middel i forbindelse med stemmeafgivningen til at sikre:

- at man med sikkerhed kan identificere den enkelte,
- at den enkelte ikke har afgivet sin stemme tidligere, og
- at den enkelte er stemmeberettiget.

For at øge sikkerheden i forbindelse med et sådant system kan det endvidere overvejes, at hver stemmeberettiget i forbindelse med afstemningen får tildelt en pinkode svarende til den form, der kendes inden for bankverdenen (dankort, visakort, etc.). Sammen med koden fremsendes en kodehusker, og den stemmeberettigede opfordres til at indarbejde koden i kodehuskeren.

Dermed har man to sikkerhedsselementer: For det første har hver enkelt stemmeberettiget et identificerbart og individuelt sygesikringsbevis, hvor magnetstriben er udstyret med data, der kan identificere den enkelte med større eller lige så stor sikkerhed som det nuværende system med fremsendelse af valgkort. For det andet kan man øge sikkerheden ved i forbindelse med afstemningen at fremsende en kode, der passer til sygesikringsbeviset, ligesom man i dag sender valgkort til de stemmeberettigede.

Den stemmeafgivende fase

På valgdagen går den stemmeberettigede til f.eks. posthuset eller til stemmeafgivningslokalet, som det kendes i dag, hvor der er opstillet stemmemaskiner. I opstartfasen er der selvfølgelig både tilforordnede og edb-teknikere, der kan hjælpe til ved usikkerhed om betjening af stemmemaskiner, ved fejlmeldinger etc. Endvidere er der ophængt udførlige betjeningsvejledninger, som eventuelt også kan være husstands-omdelt i opstartfasen. Det kan også tænkes, at prototyper i månederne i forvejen er opstillet på f.eks. posthuse, så befolkningen har mulighed for at afprøve maskinerne.

Den stemmeberettigede er udstyret med sygesikringsbevis og kodehusker. Proceduren er derefter følgende: Sygesikringsbeviset føres gennem aflæsningslæden, hvorefter koden indtastes. Systemet undersøger som med dan- og visakort ægtheden af sygesikringsbeviset, hvorefter man er klar til at afgive sin stemme.

I stemmeboksen hænger der en liste opdelt på normal vis med partier og kandidater. Disse lister er på normal vis udformet med partibogstaver, og ud for hver kandidat er der et nummer. F.eks. vil der i Herning hænge en liste, hvorpå man sandsynligvis kan finde Poul Nyrup Rasmussen. Han kunne have bogstavet A og nummeret 1. Bor man i Herning, og ønsker man at stemme på Poul Nyrup Rasmussen, indtastes derefter på stemmemaskinen bogstavet A for Socialdemokratiet og tallet 1 for Poul Nyrup Rasmussen.

Displayet vil vise, at man har valgt at stemme som beskrevet ovenfor, hvorefter der tastes ok, hvis valget